

บทความวิจัย (Research Article)

การพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยโขนกัษ โดยการเรียนรู้ในการปฏิบัติงานจริง Developing Thai Performing Arts Practice Skills Khon Yak through Workplace Learning

อธิศักดิ์ ฤกษ์ดี / Athisak Rukdee

สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

E-mail: athisak_r@mail.rmutt.ac.th

มานอช บุญทองเล็ก / Manoch Boontonglek

สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

*Corresponding author E-mail: manoch_b@rmutt.ac.th

คำรณ สุนทรานนท์ / Kamron Suntharanont

สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

E-mail: kamron_s@rmutt.ac.th

ประวิทย์ ฤทธิบูลย์ / Pravit Rittibul

สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

E-mail: pravit@rmutt.ac.th

Received: October 29, 2025 Revised: November 24, 2025 Accepted: November 27, 2025 Published: December 29, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการสอนในการพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยโขนกัษ 2) พัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยโขนกัษ และ 3) ประเมินความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนนาฏศิลป์ไทยโขนกัษ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนนาฏศิลป์ไทย สาขาวิชาโขนกัษ ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง ปีการศึกษา 2567 จำนวน 5 คน ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องรำหน้าพาทย์เชิดฉิ่งศรประจัน จำนวน 8 แผนการเรียนรู้แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 16 ชั่วโมง 2) แบบประเมินทักษะปฏิบัติ และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น มีทั้งหมด 7 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การทบทวนความรู้เดิม ขั้นที่ 2 ให้ความรู้ใหม่ ขั้นที่ 3 ปฏิบัติทักษะย่อย ขั้นที่ 4 แลกเปลี่ยนความรู้และปฏิบัติซ้ำ ๆ ขั้นที่ 5 ให้เทคนิคและเก็บรายละเอียด ขั้นที่ 6 เชื่อมโยงให้สมบูรณ์ และขั้นที่ 7 ประเมินผล ผู้เรียนมีสมรรถนะด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยโขนกัษเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 79.57 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และมีความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.57 ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการบูรณาการรูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยนำมาใช้สามารถส่งเสริมสมรรถนะด้านทักษะปฏิบัติของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การพัฒนาทักษะ, การเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริง, โขนกัษ, ทักษะนาฏศิลป์ไทย

Abstract

This research aims to 1) develop a teaching model for enhancing Thai performing arts practice skills of Khon Yak, 2) improve Thai performing arts practice skills of Khon Yak, and 3) assess the satisfaction of those relevant to the learners. The sample group consisted of five third-year vocation certificate students majoring in Khon Yak at Ang Thong College of Dramatic Arts during the 2024 academic year. The participants were selected through purposive sampling. The research instruments included 1) eight learning management plans on the topic of Ram Na Phat Chert Ching Sorn Prachan, each of which lasted two hours, totaling 16 hours, 2) a practice skills assessment form, and 3) a satisfaction questionnaire for those involved in learning. Data were analyzed using mean and standard deviation.

The findings revealed that the developed teaching model consisted of seven steps: Step 1: review prior knowledge, Step 2: provide new knowledge, Step 3: practice sub-skills, Step 4: exchange knowledge and repeat practice, Step 5: give techniques and collect data, Step 6: integrate skills, and Step 7: evaluate results. The students' Thai performing arts practice skills of Khon Yak increased by an average of 79.57 percent, exceeding the established criteria. Additionally, the satisfaction of those involved in learning was at the highest level, with a mean of 4.67 and a standard deviation of 0.57. The results showed that the developed teaching model could effectively enhance the learners' competence in Thai performing arts practical skills of Kon Yak.

Keywords: Thai performing arts, Practice skills, Workplace learning, Khon Yak

บทนำ

นาฏศิลป์ไทยเป็นรากฐานทางวัฒนธรรมของชาติไทยที่ถูกประดิษฐ์ขึ้นจากบรรพบุรุษ และสืบทอดกันจากรุ่นสู่รุ่น ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ในวิชานาฏศิลป์ โดยแบ่งออกเป็น 2 สาขา ได้แก่ โขน และละคร นอกจากนี้การแสดงโขนยังสามารถแบ่งสาขาย่อยออกตามลักษณะของตัวละครที่มาจากวรรณกรรมเรื่องรามเกียรติ์ เป็น 4 สาขา ได้แก่ ตัวพระ ตัวนาง ตัวยักษ์ และตัวลิง (ธนิต อยู่โพธิ์, 2511)

หลักสูตรนาฏดุริยางคศิลป์เป็นหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพต่อจากการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่าของวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง ที่ได้รับการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติและประชาคมอาเซียน เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนระดับฝีมือให้มีสมรรถนะ มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพสามารถประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการและประกอบอาชีพอิสระ หรือศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น อีกทั้งยังเป็นหลักสูตรวิชาชีพด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์และคีตศิลป์ ที่เตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาสร้างสรรค์นวัตกรรม ด้วยความรู้ด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และคีตศิลป์ทั้งไทยและสากล ที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องซึ่งกันและกัน สามารถเพิ่มมูลค่าเชิงเศรษฐกิจได้โดยเน้นการพัฒนาสมรรถนะเฉพาะด้านด้วยการปฏิบัติจริงตามศักยภาพและโอกาสของผู้เรียน นอกจากนี้ยังเป็นหลักสูตรที่ส่งเสริมสนับสนุน และประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาระหว่างหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและ

ภาคเอกชน และเป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้วิทยาลัย สถานประกอบการ ชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรให้ตรงตามความต้องการ สอดคล้องกับศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถเรียนรู้พัฒนา อนุรักษ์ สืบสาน สร้างสรรค์ศาสตร์แห่งศิลป์ ด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์และคีตศิลป์ของชาติสืบไป (กองส่งเสริมวิชาการและงานวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, 2562) อีกทั้งยังมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะวิธีการทางศิลปะ มีความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างอิสระในศิลปะแขนงต่าง ๆ (Rittibul, Boontonglek, Orachun, Ngerndang & Boonsong, 2024)

การเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ไทยนั้น ส่วนใหญ่เป็นการเลียนแบบโดยครูผู้สอนรำนำและให้ผู้เรียนรำตาม ดังนั้นการเรียนการสอนส่งผลให้ผู้สอนจำเป็นต้องมีความชำนาญทั้งในด้านทฤษฎีและทักษะปฏิบัติในสาขาของตนเป็นอย่างมาก อีกทั้งต้องมีเทคนิคและวิธีการถ่ายทอดสู่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี เพราะในการเรียนนาฏศิลป์นั้นมีกระบวนการท่ารำและเพลงร่ายอยู่มากมายทั้งการแสดงที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ในยุคปัจจุบัน (Boontonglek, Rittibul, Orachun & Boonsong, 2023) ซึ่งเป็นการแสดงที่มีการผสมผสานศิลปะสากลแขนงต่าง ๆ ร่วมกับศิลปะการแสดงแบบไทย ๆ นอกจากนี้ยังมีการแสดงสร้างสรรค์ต่าง ๆ จากวิทยาลัยนาฏศิลป์ทั่วประเทศที่ประดิษฐ์กระบวนการท่ารำและท่าเต้นเป็นชุดการแสดงได้อย่างลงตัว หรือแม้แต่การแสดงที่สร้างสรรค์จากอดีตโดยครูผู้สอนทางด้านนาฏศิลป์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้ทรงความรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีและด้านทักษะปฏิบัติ จนกลายมาเป็นผลงานการอนุรักษ์ในปัจจุบัน อาทิเช่น การรำเพลงช้าเพลงเร็ว การรำแม่ท่ายักษ์และลิง การรำกราวตรวจพลต่าง ๆ การรำระบำอนุรักษ์ต่าง ๆ รวมถึงการรำเพลงหน้าพาทย์อีกด้วย

เพลงหน้าพาทย์เป็นเพลงที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดงโขน ละคร ซึ่งใช้ประกอบอากัปกริยาทั้งของมนุษย์ สัตว์ วัตถุ ธรรมชาติ อีกทั้งกิริยาที่มีตัวตน กิริยาสมมติ ตลอดจนกิริยาที่เป็นอดีตและปัจจุบัน เพลงที่บรรเลงประกอบกิริยาทั้งหลายเหล่านี้ ถือว่าเป็นเพลงหน้าพาทย์ทั้งสิ้น (มนตรี ตราโมท, 2531; ประวิทย์ ฤทธิบุญ, 2563) ในการบรรเลงเพลงหน้าพาทย์นั้นสามารถแบ่งได้ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เพลงหน้าพาทย์ที่ใช้ประกอบพิธีไหว้ครู ซึ่งเป็นเพียงการบรรเลงเท่านั้นไม่มีผู้แสดงรำประกอบ และเพลงหน้าพาทย์ที่ใช้ประกอบการแสดงโขนและละคร (จตุพร รัตนวราหะ, 2519) เพลงหน้าพาทย์รูปแบบที่ 2 นี้ จะต้องมีการแสดงประกอบการเล่นด้วย ซึ่งนั่นหมายถึงการแสดงอากัปกริยาต่าง ๆ ตามเนื้อเรื่องนั้น ๆ ซึ่งมีเพลงหน้าพาทย์ที่ใช้ในการประกอบการแสดงมากมาย โดยเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งศรีประจัน เป็นเพลงหน้าพาทย์ที่ใช้เพลงบรรเลงด้วยกันทั้งหมด 2 เพลง ได้แก่ เพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่ง และเพลงหน้าพาทย์ร่ำ การรำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งศรีประจัน เป็นการรำที่ใช้ในการแสดงโขน ความหมายคือการรำเพื่อดูเชิงในการศึกก่อนที่จะแผลงศรสังหารฝั่งตรงข้าม กระบวนท่ารำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งศรีประจัน มีทั้งกระบวนท่าตัวพระและกระบวนท่าของตัวยักษ์ ซึ่งใช้กระบวนท่ารำที่เหมือนกัน สมศักดิ์ ทัดติ (การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 สิงหาคม 2566)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้วิจัยได้ทำการสอนในระยะเวลา 5 ปี พบว่า รูปแบบการสอนที่ผู้สอนนิยมใช้อย่างแพร่หลายแบบเก่า คือ การใช้ผู้สอนเป็นต้นแบบ โดยครูรำนำ ผู้เรียนรำตามนั้นส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในยุคปัจจุบันไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยเฉพาะการเรียนในเนื้อหาที่มีความซับซ้อน มีกระบวนท่ารำ และรายละเอียดมากพอสมควรอย่างเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งศรีประจัน ที่มีกระบวนท่ารำ 4 ทิศ และมีกระบวนท่ารำที่ผสมผสานกันระหว่างท่ารำของตัวพระและท่ารำของตัวยักษ์ ทำให้ผลการประเมินของผู้เรียนรายบุคคลได้คะแนนในเนื้อหาหน้าพาทย์เชิดฉิ่งศรีประจัน อยู่ในระดับน้อยถึงปานกลาง ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลในการที่จะพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนด้านทักษะปฏิบัติ ในเนื้อหาเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งศรีประจันของตัวยักษ์ วาริ ทิมอินทร์ (2564) กล่าวว่าในปัจจุบันการศึกษาไทยมุ่งเน้นพัฒนาระบบการเรียนรู้โดยเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ ทั้งนี้มีครูเป็นผู้แนะนำให้มากกว่าจะ

ถ่ายทอดความรู้ด้วยตนเอง และใช้สื่อผนวกกับวิธีการสอนที่หลากหลาย สามารถนำมาใช้ในการสอนนาฏศิลป์ โดยมีครูเป็นต้นแบบที่ดีและทำหน้าที่ชี้แนะปรับปรุงแก้ไขให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างสมบูรณ์ตามศักยภาพของตนเอง ดังนั้นครูผู้สอนจึงมีส่วนสำคัญที่จะช่วยกันพัฒนาทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้น

ด้วยเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงนำรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส รูปแบบการสอนแบบชิปปาโมเดล และรูปแบบการสอนของครูนาฏศิลป์ในอดีตมาบูรณาการร่วมกันเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนและการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของผู้เรียนสาขาวิชาโขนยักษ์ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง ในรายวิชานาฏศิลป์โขน 5 เรื่องรำนางพาทย์เชิดฉิ่งศรประจัน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอันเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาความสามารถด้านนาฏศิลป์ไทยต่อไป

รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส

เดวิส (Davies, 1971) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะปฏิบัติไว้ว่าทักษะส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยทักษะย่อย ๆ จำนวนมาก การฝึกให้ผู้เรียนสามารถทำทักษะย่อย ๆ เหล่านั้นได้ก่อนแล้วค่อยเชื่อมโยงต่อกันเป็นทักษะใหญ่ จะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จได้ดีและเร็วขึ้น มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยพัฒนาความสามารถด้านทักษะปฏิบัติของผู้เรียนซึ่งกระบวนการเรียนการสอนมี 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ ขั้นที่ 2 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ขั้นที่ 3 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ขั้นที่ 4 ขั้นให้เทคนิควิธีการ ขั้นที่ 5 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์ ผลลัพธ์ที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนตามรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส ผู้เรียนจะสามารถปฏิบัติทักษะได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จากการศึกษาารูปแบบการสอนของเดวิส จะเห็นได้ว่าในรูปแบบนี้มุ่งเน้นในการพัฒนาด้านทักษะการปฏิบัติโดยมีวิธีการจากการปฏิบัติทักษะย่อย สู่การเชื่อมโยงทักษะปฏิบัติต่าง ๆ เป็นทักษะปฏิบัติที่สมบูรณ์ ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้ คือผู้เรียนจะได้รับความรู้ในด้านทักษะปฏิบัติจากทักษะย่อย ๆ และสามารถที่จะเชื่อมโยงเป็นทักษะปฏิบัติที่สมบูรณ์ได้ โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ ซึ่งเหมาะสมกับการเรียนการสอนในยุคปัจจุบัน และเหมาะสมกับการเรียนการสอนที่มีการสอนในด้านทักษะปฏิบัติเป็นสำคัญอย่างวิชานาฏศิลป์

รูปแบบการเรียนการสอนแบบชิปปา (CIPPA Model)

ทิตนา แคมมณี (2561) ได้พัฒนารูปแบบนี้ขึ้นจากประสบการณ์ที่ได้ใช้แนวคิดทางการศึกษาต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนอย่างแท้จริง นอกจากนั้นยังช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการต่าง ๆ ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินการ 7 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 การทบทวนความรู้เดิม ขั้นที่ 2 การแสวงหาความรู้ใหม่ ขั้นที่ 3 การศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล/ความรู้ใหม่ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม ขั้นที่ 4 การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม ขั้นที่ 5 การสรุปและจัดระเบียบความรู้ ขั้นที่ 6 การปฏิบัติและ/หรือการแสดงผลงาน ขั้นที่ 7 การประยุกต์ใช้ความรู้ ผลลัพธ์ที่ผู้เรียนจะได้รับ คือผู้เรียนจะเกิดความเข้าใจในสิ่งที่เรียนสามารถอธิบาย ชี้แจง ตอบคำถามได้ดี นอกจากนั้นยังได้ทักษะในการคิด วิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นกลุ่ม การสื่อสาร รวมทั้งเกิดความใฝ่รู้ด้วย

จะเห็นได้ว่ารูปแบบการสอนแบบชิปปา (CIPPA Model) นั้น มุ่งพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในด้านความรู้ ความเข้าใจ และต้องการให้ผู้เรียนสามารถคิด วิเคราะห์ รวมถึงร่วมกันทำงานเป็นหมู่คณะเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน อันเป็นสิ่งดีงามที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้กับสังคมในภายภาค

หน้า โดยมีวิธีการเป็นขั้นตอนทั้งหมด 7 ขั้นตอน ซึ่งในแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดที่แตกต่างกันออกไป และส่งผลให้เกิดผลลัพธ์แก่ผู้เรียน คือ ผู้เรียนจะเกิดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่ผู้สอนสื่อสารออกไป อีกทั้งยังสามารถอธิบายชี้แจงและตอบคำถามได้เป็นอย่างดี และมีการเก็บข้อมูลความรู้เป็นขั้นตอน สามารถเลือกใช้ได้ในโอกาสถัดไปได้อย่างสมบูรณ์แบบ

รูปแบบการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ไทยในอดีต

มานิช บุญทองเล็ก (2564) ศึกษาแนวคิดและวิธีการปฏิบัติการจัดการเรียน การสอนจากอดีตมาสู่ปัจจุบัน รูปแบบการจัดการเรียนการสอน หรือการจัดการเรียนรู้ สามารถบูรณาการการจัดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากอดีตถึงปัจจุบัน สรุปได้ดังนี้

1) ด้านการจัดการหลักสูตรผู้สอนต้องพิจารณาจากผู้เรียนเป็นหลัก โดยพิจารณาเนื้อหาวิชา มุ่งเน้นความสามารถของผู้เรียน การรับรู้ การฝึกฝนเพื่อเพิ่มพูนความรู้ การพัฒนาทักษะสู่การแสดงบนเวที

2) ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ผู้สอนมุ่งเน้นเรื่องการจัดสรรเวลาให้เหมาะสมกับการฝึกฝนและการปฏิบัติงานในหน้าที่ต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมาย โดยมุ่งเน้นเรื่องความมีระเบียบวินัย การฝึกปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีโดยเน้นการปฏิบัติตนของผู้สอนเป็นต้นแบบที่ดีให้แก่ผู้เรียน

3) ด้านการจัดการความรู้ ผู้สอนควรสร้างความเข้าใจกับผู้เรียนในเบื้องต้น เพื่อเป็นพื้นฐานให้ผู้เรียนสามารถเรียบเรียงความรู้ใหม่ โดยผู้สอนต้องสร้างความสนใจให้แก่ผู้เรียน โดยการใช้ถ้อยคำที่สุภาพ มีการเสริมแรงบวกด้วยการให้กำลังใจกับผู้เรียน กล่าวชมเชย เน้นการถ่ายทอดความรู้แบบตัวต่อตัว สอนด้วยการบอกเล่า โดยผู้สอนเป็นต้นแบบในการสาธิตปฏิบัติท่ารำ ผู้เรียนรำตาม ประเมินผลด้วยการให้ศิษย์ปฏิบัติท่ารำให้ผู้สอนเป็นผู้พิจารณาแก้ไขให้ถูกต้องและตรงกับบุคลิกภาพของผู้เรียน

4) ด้านการประเมินผลผู้เรียน ผู้สอนเป็นผู้ประเมินผลผู้เรียนจากการปฏิบัติท่ารำ ในชั้นเรียนและในการแสดงบนเวที โดยการพิจารณาจากการปฏิบัติ หากยังไม่ดีเท่าที่ควรผู้สอนจะเป็นผู้ฝึกฝนให้ผู้เรียนปฏิบัติซ้ำ ๆ จนกว่าจะสามารถปฏิบัติและออกแสดงได้ โดยการประเมินมี 2 ขั้นตอน ขั้นแรก ในขณะที่เรียน ผู้สอนจะสังเกตและประเมินผ่านพฤติกรรมของผู้เรียน ในเรื่องของความพร้อมในการเรียนรู้ การมีความตั้งใจและความขยันอดทนในการปฏิบัติท่ารำ ขั้นที่ 2 คือ ขณะแสดงโดยผู้สอนสังเกตจากความถูกต้องของท่ารำที่เหมาะสมต่อบุคลิกภาพของผู้แสดงและความเหมาะสมต่อการปฏิบัติร่วมกันในกลุ่มการแสดง

จากการบูรณาการการเรียนนาฏศิลป์ไทยในอดีตดังกล่าวข้างต้นนั้น สามารถอธิบายได้ว่าระบบที่พัฒนาการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยที่ดีที่สุดคือผู้สอน ซึ่งผู้สอนต้องพัฒนาความรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดทักษะความชำนาญและความเชี่ยวชาญในวิชาชีพของผู้สอน อีกทั้งต้องมีเทคนิคและวิธีการถ่ายทอดที่หลากหลาย จึงจะได้ชื่อว่า การพัฒนาการสอนสู่การจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยสามารถเรียบเรียงเป็นองค์ความรู้และวิธีการถ่ายทอดความรู้นาฏศิลป์ไทยได้ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นทบทวนความรู้เดิม ขั้นที่ 2 ขั้นเพิ่มเติมความรู้ใหม่ ขั้นที่ 3 ขั้นย่อยทักษะ ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติซ้ำ ขั้นที่ 5 ขั้นเก็บรายละเอียด ขั้นที่ 6 ขั้นประเมินผล ผลลัพธ์ที่ผู้เรียนจะได้รับ คือ ผู้เรียนจะเกิดทักษะในการจำและทักษะในการปฏิบัติจากทักษะย่อย ๆ สู่ทักษะใหญ่ นอกจากนี้ผู้เรียนยังสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการแสดงบนเวทีจริงได้อีกด้วย

หลักสูตรนาฏดุริยางคศิลป์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562

หลักสูตรนาฏดุริยางคศิลป์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545 และพ.ศ.2553) พระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ.2550 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษาและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 เพื่อผลิตกำลังคนที่มีความสามารถเฉพาะด้านนาฏศิลป์ดุริยางคศิลป์และคีตศิลป์ทั้งไทยและสากล ตลอดจนศิลปะการแสดงและดนตรีพื้นบ้าน ในการอนุรักษ์ สืบสาน สร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรม ที่มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ สามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการและการประกอบอาชีพอิสระ ตลอดจนการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น โดยสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ได้จัดแผนการเรียน ระบบและวิธีการเรียนที่เหมาะสมตรงตามศักยภาพของผู้เรียนสอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับชุมชน ระดับท้องถิ่นและระดับชาติ (กองส่งเสริมวิชาการและงานวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม, 2562)

รำน้าพาทย์เชิดฉิ่งสรประจัน

ศุภชัย จันทรสุวรรณ (2547) ได้กล่าวถึงการรำน้าพาทย์เชิดฉิ่งสรประจันไว้ว่ารำน้าพาทย์เชิดฉิ่งสรประจันเป็นการรำแสดงศรระหว่างพระรากับทศกัณฐ์เช่นเดียวกับเชิดฉิ่งสรทงง เสรี หวังในธรรม (2546) อ้างถึงในศุภชัย จันทรสุวรรณ, (2547) อธิบายว่า ถึงแม้รำเชิดฉิ่งสรทงงและรำเชิดฉิ่งสรประจันจะเป็นการรำเพื่อแสดงศรเหมือนกันแต่ไม่สามารถใช้ท่ารำในเวลาเดียวกันได้ ต้องเลือกใช้อย่างใดอย่างหนึ่ง อีกทั้งท่ารำเชิดฉิ่งสรประจันก็ยังคงแตกต่างจากท่ารำเชิดฉิ่งสรทงง โดยเชิดฉิ่งสรประจันเป็นท่ารำที่ฝ่ายพระและฝ่ายยักษ์รำพร้อมกันและเหมือนกันในทุกกระบวนท่า โดยเริ่มจากการหันหน้าประจันกันและเคลื่อนไปทางทิศต่าง ๆ จนครบทั้ง 4 ทิศ ซึ่งปัจจุบันการแสดงโขนนิยมใช้เชิดฉิ่งสรทงงจึงทำให้การรำเชิดฉิ่งสรประจันในการแสดงโขนเกือบจะสูญหายไป ในปีพุทธศักราช 2541 ครูอุดม อังสุธร ได้ถ่ายทอดท่ารำให้กับนายฤทธิเทพเถาว์ศิริรัฐ เพื่อแสดงโขน ชุด พระรามคินนคร ณ อุทยานพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งตัวละครที่ใช้คือพระรามและทศกัณฐ์ รำน้าพาทย์เชิดฉิ่งสรประจันเป็นการรำแสดงศรต่อสู้กันธรรมดาโดยทศกัณฐ์เป็นฝ่ายแพ้แล้วหนีไป แต่ในการแสดงโขนส่วนใหญ่มักจะแสดงตอนขาดเคียวขาดกร ซึ่งในการแสดงโขนตอนดังกล่าวมักจะใช้เชิดฉิ่งสรทงงเป็นหลักจึงทำให้พบการรำเชิดฉิ่งสรประจันในการแสดงโขนได้ยาก สมศักดิ์ ทัดดี (การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 สิงหาคม 2566) กล่าวว่า การรำเชิดฉิ่งสรประจันของตัวยักษ์คือ การรำประกอบเพลงหน้าพาทย์ในการแสดงโขน ใช้สำหรับตัวละครฝ่ายพระและฝ่ายยักษ์ซึ่งจะมีกระบวนท่ารำที่เหมือนกันทุกกระบวนท่าโดยเริ่มจากการหันหน้าเข้าหากันและรำไปพร้อมกันโดยหันไปทางทิศขวาของตนเองจนรำครบทั้ง 4 ทิศ แล้วแสดงศรเข้าหากันในกระบวนการเล่นการสอนกำหนดให้ฝ่ายของตนเองเป็นฝ่ายชนะ แต่ในกระบวนการเล่นที่เคยพบถูกกำหนดให้ฝ่ายพระเป็นฝ่ายชนะ ฝ่ายยักษ์เป็นฝ่ายแพ้ แต่นอกจากนี้ก็ยังมีการแสดงอีกรูปแบบหนึ่งที่กำหนดให้ยักษ์เป็นฝ่ายชนะ คือการแสดงโขน ชุด ศิกนาคบาศของมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ในปีพุทธศักราช 2557 แต่ไม่ใช้การรำเชิดฉิ่งสรประจันแบบกระบวนท่าคู่ เป็นเพียงการรำเชิดฉิ่งแบบกระบวนท่ารำเดี่ยว โดยตัวละครอินทรีชิตเป็นผู้รำแสดงศรนาคบาศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนในการพัฒนาสมรรถนะด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยโขนกัย
2. เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยโขนกัย

ขอบเขตการวิจัย

ระยะที่ 1 ระยะค้นคว้า

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษา ค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส รูปแบบการสอนชิปปา และรูปแบบการสอนของครุฑนาฏศิลป์ไทยในอดีต นำมาวิเคราะห์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรนาฏดุริยางคศิลป์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง และสัมภาษณ์เนื้อหาองค์ความรู้เกี่ยวกับเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งสรประจัน ในเนื้อหาสาระ คือ ประวัติความเป็นมา รูปแบบการแสดง จังหวะ ทำนองเพลง วงดนตรีเครื่องประกอบ โอกาสที่ใช้แสดง และกระบวนการทำ

ขอบเขตด้านประชากร

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

- อาจารย์สมศักดิ์ ทัดติ ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทยโขนกัย
- อาจารย์ประเมษฐ์ บุญยะชัย ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดงโขนก
- อาจารย์จรรุชา จันทสิโร รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและงานวิจัย วิทยาลัยนาฏศิลป์

อ่างทอง ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ (โขนก)

ขอบเขตด้านระยะเวลาในการค้นคว้า

เดือนพฤษภาคม - มิถุนายน พุทธศักราช 2567

ระยะที่ 2 ระยะนำหลักสูตรไปใช้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งสรประจัน รายวิชานาฏศิลป์โขนก 5 ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 สาขาวิชาโขนกัย วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร

ผู้เรียนวิชานาฏศิลป์ไทย สาขาโขนก ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 11 คน วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ในการวิจัยเลือกแบบเจาะจง ผู้เรียนนาฏศิลป์ไทยโขนกัย ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ที่กำลังศึกษาในรายวิชาหน้าพาทย์เพลงเชิดฉิ่งสรประจัน ในปีการศึกษา 2567 จำนวน 5 คน

ขอบเขตด้านระยะเวลาในการทำงานวิจัย

ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2567

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

- 1) บูรณาการรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส, รูปแบบการสอนชิปปา, รูปแบบการสอนของครูนาฏศิลป์ไทยในอดีต
- 2) หลักสูตรนาฏดุริยางคศิลป์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง
- 3) เพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งสรประจัน
- 4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตัวแปรต้น

รูปแบบการสอนในการพัฒนาทักษะปฏินาฏศิลป์ไทยโขนกัย มีทั้งหมด 7 ขั้นตอน คือ
ขั้นที่ 1 ทบทวนความรู้เดิม
ขั้นที่ 2 ให้ความรู้ใหม่
ขั้นที่ 3 ปฏิบัติทักษะย่อย
ขั้นที่ 4 แลกเปลี่ยนความรู้และปฏิบัติซ้ำ ๆ
ขั้นที่ 5 ให้เทคนิคและเก็บรายละเอียด
ขั้นที่ 6 เชื่อมโยงให้สมบูรณ์
ขั้นที่ 7 ประเมินผล

ตัวแปรตาม

ทักษะปฏินาฏศิลป์ไทยโขนกัย

หมายเหตุ. โดย อธิศักดิ์ ฤกษ์ดี, 2568

วิธีการดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านทักษะปฏิบัติ (โขนกัย) โดยประกอบด้วย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องรำนหน้าพาทย์เชิดฉิ่งสรประจัน จำนวน 8 แผนการเรียนรู้ แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 16 ชั่วโมง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผล

1) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งสรประจัน สำหรับนักเรียนสาขาวิชาโขนกัย ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 เป็นแบบทดสอบชนิดปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 1 ฉบับ (20 ข้อ)

2) แบบประเมินทักษะปฏิบัติ

แบบประเมินการปฏิบัติทำรำนหน้าพาทย์เชิดฉิ่งสรประจัน จำนวน 1 ฉบับ โดยใช้เกณฑ์การประเมินตามประเด็นหัวข้อ คือ ความถูกต้องของท่าร่ำ ความแข็งแรงของท่าร่ำ ความถูกต้องแม่นยำของจังหวะ และความสมบูรณ์ในการเชื่อมท่าร่ำ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบ Rubrics Scoring 5 ระดับ 20 คะแนน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือ โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

- 1) ศึกษาหลักสูตรจุดประสงค์รายวิชา ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
- 2) ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรนาฏดุริยางคศิลป์ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 กลุ่มสาระการเรียนรู้นาฏศิลป์โขน (สาขาวิชาโขนยักษ์) เรื่องปฏิบัติทำรำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งสรประจัน โดยค้นคว้าเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ความหมาย และโอกาสที่ใช้เพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งสรประจัน
- 3) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์โขน 5 เรื่องเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งสรประจัน โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสผสมผสานกับรูปแบบการสอนชิปปาโมเดลและการสอนของครูนาฏศิลป์ในอดีต สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 จำนวน 8 แผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย
 - (1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งสรประจัน
 - (2) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 การฝึกปฏิบัติกระบวนท่ารำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งสรประจันตั้งแต่ท่ามุ่งผ้าถึงท่าสังสร
 - (3) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 การฝึกปฏิบัติกระบวนท่ารำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งสรประจันตั้งแต่ท่ารำร้ายถึงท่ามาลาชวชยันเท้า
 - (4) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 การฝึกปฏิบัติกระบวนท่ารำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งสรประจันตั้งแต่ท่าส่อสูงถึงท่าวงกลาง
 - (5) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 การฝึกปฏิบัติกระบวนท่ารำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งสรประจันตั้งแต่ท่าจับคว่าแขนตึงห่มเข้าถึงท่าแตะเท้าสอจิบ
 - (6) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 การฝึกปฏิบัติกระบวนท่ารำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งสรประจันตั้งแต่ท่าชยันเท้าสอจิบถึงท่าวงกลางถือลูกศร
 - (7) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 การฝึกปฏิบัติกระบวนท่ารำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งสรประจันตั้งแต่ท่าจ่อศรถึงท่าแผงศร
 - (8) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 การฝึกปฏิบัติกระบวนท่ารำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งสรประจันตั้งแต่ชยันมองจนถึงท่าปองหน้า
- 4) นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำมาปรับปรุงให้สมบูรณ์
- 5) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์แล้วนำไปใช้สอนจริงกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลด้านความรู้มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือดังนี้
 - 1) ศึกษาหลักสูตร จุดประสงค์รายวิชา ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
 - 2) ศึกษาและวิเคราะห์ หลักสูตรนาฏดุริยางคศิลป์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 กลุ่มสาระการเรียนรู้นาฏศิลป์โขน เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งสรประจัน โดยค้นคว้าเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ความหมาย การแต่งกายและโอกาสที่ใช้เพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งสรประจัน
 - 3) ศึกษา ทฤษฎี หลักการและวิธีการสร้างแบบทดสอบและเครื่องมือวัดผลและประเมินผล
 - 4) สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านความรู้ ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่องเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งสรประจัน สำหรับนักเรียนสาขาวิชาโขนยักษ์ ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 เป็นแบบทดสอบชนิดปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 1 ฉบับ 20 ข้อ
 - 5) นำแบบทดสอบเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำมาปรับปรุงให้สมบูรณ์

6) นำแบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้อง (IOC) ของเนื้อหา มีค่าอยู่ระหว่าง 0.7-1.00 หาค่าความยากง่าย มีค่าอยู่ระหว่าง 0.20-0.80 และหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพอยท์ไบซีเรียล (Point Biserial Correlation Coefficient) มีค่าเท่ากับ 0.54

7) นำแบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์แล้วนำไปใช้จริงกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลด้านทักษะปฏิบัติ มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

- 1) ศึกษาหลักสูตรจุดประสงค์รายวิชาทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
- 2) ศึกษาและวิเคราะห์ หลักสูตรนาฏดุริยางคศิลป์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 กลุ่มสาระการเรียนรู้นาฏศิลป์ไทย เรื่องปฏิบัติทำรำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งศรีประจัน
- 3) ศึกษา ทฤษฎี หลักการและวิธีการสร้างแบบประเมินทักษะปฏิบัติการปฏิบัติทำรำ
- 4) สร้างแบบประเมินทักษะปฏิบัติการปฏิบัติทำรำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งศรีประจัน จำนวน 1 ฉบับ โดยใช้เกณฑ์การประเมินตามประเด็นหัวข้อดังนี้ ความถูกต้องของท่ารำ ความแข็งแรงของท่ารำ ความถูกต้องแม่นยำของจังหวะ และความสมบูรณ์ในการเชื่อมท่ารำ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบ Rubrics Scoring 5 ระดับ

5) นำแบบประเมินทักษะปฏิบัติการปฏิบัติทำรำเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำมาปรับปรุงให้สมบูรณ์

6) นำแบบประเมินทักษะปฏิบัติการปฏิบัติทำรำที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้อง (IOC) ของเนื้อหามีค่าเท่ากับ 1.00

7) นำแบบประเมินทักษะปฏิบัติการปฏิบัติทำรำที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ดังนี้

1. กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทดลอง
2. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับกลุ่มเป้าหมายและบันทึกผลการทดสอบไว้เป็นคะแนนสอบก่อนเรียนเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ดำเนินการทดลองตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนด จำนวน 8 แผน การจัดการเรียนรู้กับกลุ่มเป้าหมาย
4. ทำแบบทดสอบ (Post-test) กับกลุ่มเป้าหมายโดยใช้แบบทดสอบความรู้ชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียนและนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียนไปวิเคราะห์ข้อมูล
5. ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบ่งเป็น 2 ตอน
 - ตอนที่ 1 ประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ ทดสอบผลสัมฤทธิ์ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งศรีประจัน
 - ตอนที่ 2 ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางด้านทักษะปฏิบัติ ทดสอบผลสัมฤทธิ์ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2-8
6. รวบรวมข้อมูลที่ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติดังนี้

1. ค่าร้อยละ (Percentage)
2. ค่าเฉลี่ย (Mean)
3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาแบบการสอนโดยบูรณาการรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส การสอนแบบชิปปา และการสอนของครูนาฏศิลป์ไทยในอดีต พบว่า รูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น มีทั้งหมด 7 ขั้นตอนการเรียนรู้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 วิเคราะห์เปรียบเทียบรูปแบบการสอน

รูปแบบการสอน			
เดวิส	ชิปปาโมเดล	การสอนนาฏศิลป์ไทยในอดีต	รูปแบบการบูรณาการ
1.สาธิตทักษะหรือการกระทำ	1.การทบทวนความรู้เดิม	1.การทบทวนความรู้เดิม	1.ขั้นทบทวนความรู้เดิม
	2.การแสวงหาความรู้ใหม่	2.ขั้นเพิ่มเติมความรู้ใหม่	2.ขั้นให้ความรู้ใหม่
2.สาธิตให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย	3.การศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล	3.ขั้นปฏิบัติทักษะย่อย	3.ขั้นปฏิบัติทักษะย่อย
3.ให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย	4.การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม	4.ขั้นปฏิบัติซ้ำ	4.ขั้นแลกเปลี่ยนความรู้และปฏิบัติซ้ำ ๆ
4.ให้เทคนิควิธีการ	5.การสรุปและจัดระเบียบความรู้	5.ขั้นเก็บรายละเอียด	5.ขั้นให้เทคนิคและเก็บรายละเอียด
5.ให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อยเป็นทักษะที่สมบูรณ์	6.การปฏิบัติหรือการแสดงผลงาน	6.ขั้นประเมินผล	6.ขั้นเชื่อมโยงให้สมบูรณ์
	7.การประยุกต์ใช้ความรู้		7.ขั้นประเมินผล

หมายเหตุ. จากวิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา (น.74) โดย อติศักดิ์ ฤกษ์ดี, 2568, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

จากตารางที่ 1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบรูปแบบการสอน จะเห็นได้ว่ารูปแบบการสอนที่ผสมผสานกันระหว่างรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสกับรูปแบบการสอนแบบชิปปาโมเดลและรูปแบบการสอนนาฏศิลป์ไทยในอดีตนั้น ผู้วิจัยได้รวมเอาการสอนทักษะปฏิบัติทั้งของไทยและต่างประเทศกับการสอนด้านความรู้ ความเข้าใจมาผนวกรวมไว้ด้วยกัน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะ ทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจ และทักษะปฏิบัติ ซึ่งเชื่อมโยงข้อมูลเดิมสู่ข้อมูลที่ได้รับใหม่อย่างเป็นระบบและสามารถถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับออกมาในรูปแบบการปฏิบัติได้จริง ซึ่ง 7 ขั้นที่ผู้วิจัยนำมาพัฒนานั้น เกิดจากรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส 5 ขั้นตอน และ รูปแบบการสอนแบบชิปปาโมเดลอีก 7 ขั้นตอน ผสมกับรูปแบบการสอนนาฏศิลป์ไทยในอดีตที่ผู้วิจัยสรุปไว้อีก 7 ขั้น โดยนำมาวิเคราะห์ในแต่ละขั้นตอนแล้วนำมาผนวกรวมกันอย่างเป็นระบบและสามารถนำไปใช้ได้จริง ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นทบทวนความรู้เดิม ในขั้นนี้จะทำให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้เดิมเพื่อเป็นพื้นฐานความรู้ความเข้าใจในการเรียนเรื่องที่จะเรียนในลำดับถัดไป

ขั้นที่ 2 ขั้นให้ความรู้ใหม่ ในขั้นนี้ผู้เรียนจะได้ความรู้ใหม่จากผู้สอนด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยสามารถบูรณาการกับข้อมูลเก่าที่ผ่านการทบทวนในขั้นที่ 1 ได้ อีกทั้งยังสามารถเห็นรูปแบบ กระบวนการต่าง ๆ ที่ได้รับแบบเต็มรูปแบบด้วยวิธีการสาธิตหรือการกระทำในขั้นนี้อีกด้วย

ขั้นที่ 3 ขั้นปฏิบัติทักษะย่อย ในขั้นนี้ผู้เรียนจะต้องทำความเข้าใจในข้อมูลใหม่ที่ได้รับและเรียนรู้เพิ่มเติมจากผู้สอนผ่านวิธีการสาธิตของผู้สอน ซึ่งผู้เรียนต้องทำความเข้าใจในข้อมูลแบบละเอียดด้วยคำแนะนำของผู้สอนและสามารถปฏิบัติทักษะย่อย ๆ ขององค์ความรู้ใหญ่ได้เพื่อเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติทักษะที่สมบูรณ์ต่อไป

ขั้นที่ 4 ขั้นแลกเปลี่ยนความรู้และปฏิบัติซ้ำ ๆ ในขั้นนี้ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่มซึ่งต้องแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับเพื่อนในชั้นเรียน และนอกจากนี้ผู้สอนสามารถให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะแบบซ้ำ ๆ เพื่อให้เกิดกระบวนการจำในทักษะนั้น ๆ

ขั้นที่ 5 ขั้นให้เทคนิคและเก็บรายละเอียด ในขั้นนี้ผู้สอนจะให้ข้อมูลที่เป็นเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ในการเรียนรู้ ผู้เรียนจะสามารถรับรู้ข้อมูลจากผู้สอน และจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ ไว้อย่างเป็นระบบ และผู้สอนยังสามารถให้เทคนิค วิธีการต่าง ๆ ในกระบวนการปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติได้ดีมากขึ้น

ขั้นที่ 6 ขั้นเชื่อมโยงให้สมบูรณ์ ในขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะต้องเชื่อมโยงข้อมูลย่อยต่าง ๆ เป็นข้อมูลที่สมบูรณ์ เพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ ถ้าในทางปฏิบัติอาจบอกได้ว่าในขั้นนี้ผู้เรียนจะสามารถปฏิบัติทักษะกระบวนการต่าง ๆ ออกมาได้อย่างสมบูรณ์ในขั้นนี้ได้

ขั้นที่ 7 ขั้นประเมินผล ในขั้นนี้เมื่อผู้เรียนจะต้องนำเสนอทักษะต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ไป ในชั้นเรียนอาจจะประเมินได้ทั้งแบบกลุ่มหรือรายบุคคล ขึ้นอยู่กับผู้สอน นอกจากการนี้ยังสามารถทำการประเมินในการปฏิบัติจริงจากสถานการณ์จริงที่ผู้เรียนปฏิบัติตามวาระต่าง ๆ ได้อีกด้วย ซึ่งได้ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประเมิน (IOC) ได้ค่าการตรวจ (IOC) เท่ากับ 1.00 เนื่องจากแบบประเมินครอบคลุมทุกประเด็นของการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นพัฒนาสมรรถนะด้านทักษะปฏิบัติของผู้เรียนขั้นสูง

2. ผลการพัฒนาสมรรถนะด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยโขนกัษ

ตารางที่ 2 ผลการพัฒนาสมรรถนะด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยโขนกัษ โดยเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75

n	คะแนนเต็ม	ผลการพัฒนาสมรรถนะด้านทักษะปฏิบัติ			เกณฑ์ที่ตั้งไว้
		$\bar{x}$	S.D.	ร้อยละ	
5	100	56.84	4.36	79.57	75.00

หมายเหตุ. จากวิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต (น.76) โดย อธิศักดิ์ ฤกษ์ดี, 2568, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

จากตารางที่ 2 แสดงผลการพัฒนาสมรรถนะทางด้านทักษะปฏิบัติของผู้เรียนนาฏศิลป์ไทย สาขาวิชาโขนกัษ ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ปีการศึกษา 2567 โดยเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 จากผู้เรียนทั้งหมด 5 คน คะแนนเต็ม 100 คะแนน ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 56.84 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.36 และมีผลการพัฒนาสมรรถนะด้านทักษะปฏิบัติคิดเป็นร้อยละ 79.57 ซึ่งสูงเกณฑ์ที่กำหนด

ภาพที่ 2 กิจกรรมการสอนในการพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยโขนกัษ (ขั้นที่ 1 ทบทวนความรู้เดิม)

หมายเหตุ. โดย อธิศักดิ์ ฤกษ์ดี. (2568). การพัฒนาสมรรถนะด้านนาฏศิลป์ไทย (โขนกัษ) โดยการเรียนรู้ในการปฏิบัติงานจริง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ภาพที่ 3 กิจกรรมการสอนในการพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยโขนกัษ (ขั้นที่ 2 ให้ความรู้ใหม่)

หมายเหตุ. โดย อธิศักดิ์ ฤกษ์ดี. (2568). การพัฒนาสมรรถนะด้านนาฏศิลป์ไทย (โขนกัษ) โดยการเรียนรู้ในการปฏิบัติงานจริง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ภาพที่ 4 กิจกรรมการสอนในการพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยโขนกัษ (ขั้นที่ 3 ปฏิบัติทักษะย่อย)

หมายเหตุ. โดย อธิศักดิ์ ฤกษ์ดี. (2568). การพัฒนาสมรรถนะด้านนาฏศิลป์ไทย (โขนกัษ) โดยการเรียนรู้ในการปฏิบัติงานจริง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ภาพที่ 5 กิจกรรมการสอนในการพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยโขนกัษ (ขั้นที่ 4 แลกเปลี่ยนความรู้และปฏิบัติซ้ำ ๆ)

หมายเหตุ. โดย อธิศักดิ์ ฤกษ์ดี. (2568). การพัฒนาสมรรถนะด้านนาฏศิลป์ไทย (โขนกัษ) โดยการเรียนรู้ในการปฏิบัติงานจริง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ภาพที่ 6 กิจกรรมการสอนในการพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยโขนกัษ (ขั้นที่ 5 ให้เทคนิคและเก็บรายละเอียด)

หมายเหตุ. โดย อธิศักดิ์ ฤกษ์ดี. (2568). การพัฒนาสมรรถนะด้านนาฏศิลป์ไทย (โขนกัษ) โดยการเรียนรู้ในการปฏิบัติงานจริง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ภาพที่ 7 กิจกรรมการสอนในการพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยโขนกัษ (ขั้นที่ 6 เชื่อมโยงให้สมบูรณ์)

หมายเหตุ. โดย อธิศักดิ์ ฤกษ์ดี. (2568). การพัฒนาสมรรถนะด้านนาฏศิลป์ไทย (โขนกัษ) โดยการเรียนรู้ในการปฏิบัติงานจริง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ภาพที่ 8 กิจกรรมการสอนในการพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยโขนกัศ (ชั้นที่ 7 ประเมินผล)

หมายเหตุ. โดย อธิศักดิ์ ฤกษ์ดี. (2568). การพัฒนาสมรรถนะด้านนาฏศิลป์ไทย (โขนกัศ) โดยการเรียนรู้ในการปฏิบัติงานจริง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

สรุปและอภิปรายผล

1. ผลการพัฒนาแบบการสอนโดยบูรณาการรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส การสอนแบบชิปปา และการสอนของครูนาฏศิลป์ไทยในอดีต พบว่า ได้รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น มีขั้นตอนทั้งหมด 7 ขั้นที่มุ่งเน้นพัฒนาสมรรถนะทั้งทางด้านความรู้ ความเข้าใจ และทักษะปฏิบัติ อีกทั้งยังสามารถให้ผู้เรียนออกปฏิบัติงานได้จริง ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการบูรณาการรูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยนำมาใช้สามารถส่งเสริมสมรรถนะด้านทักษะปฏิบัติของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉวีวรรณ กุดหอม, อุษา ปราบหงส์ และพจมาน ชำนาญกิจ (2558) ศึกษาการพัฒนาการสอนวิชานาฏศิลป์ ตามรูปแบบชิปปาและรูปแบบการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ นาฏศิลป์ ตามรูปแบบชิปปาและรูปแบบการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลการประเมินเท่ากับ 78.30/83.96 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับ นฤเบศร์ ระดาเขต (2565) ศึกษาเรื่องการพัฒนาทักษะปฏิบัติการแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของเดวิสร่วมกับมัลติมีเดียของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของเดวิสร่วมกับมัลติมีเดีย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีคุณภาพเท่ากับ 74.09/74.11 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และยังสอดคล้องกับ ประวิทย์ ฤทธิบุญ (2560) ศึกษาเรื่องการพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ไทยโดยใช้โมเดลชิปปา ในประเด็นสอดคล้องของการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ไทยซึ่งมีเนื้อหาสาระสำคัญประกอบด้วยเรื่อง นาฏทฤษฎี, นาฏลักษณะ, นาฏยศัพ, นาฏประดิษฐ์ จำนวน 4 แผนการเรียนรู้ ครั้งละ 4 ชั่วโมง โดยใช้ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบโมเดลชิปปา ซึ่งมีทั้งหมด 7 ขั้นตอนซึ่งตรงกับผลการวิจัยรูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นที่มีความสอดคล้องกันและมีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก จึงสามารถสรุปได้ว่ารูปแบบการสอนสามารถนำไปใช้พัฒนาผู้เรียนได้จริง

2. ผลการพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยโขนกัศ โดยเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 มีค่าเท่ากับ 79.57 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกายสิทธิ์ ศรีทา (2564) ศึกษาเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏยศัพ โดยใช้รูปแบบของเดวิส กลุ่มสาระกษณารเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยนักเรียนมีคะแนนทักษะปฏิบัตินาฏยศัพคิดเป็นร้อยละ 87.88 ซึ่งสูงขึ้นกว่าเกณฑ์

ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับ ฉวีวรรณ กุดหอม, อุษา ปราบหงส์ และพจมาน ชำนาญกิจ (2558) ศึกษาเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชานาฏศิลป์ ตามรูปแบบชิปปาและรูปแบบการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซัน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ ของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้วิชานาฏศิลป์ตามรูปแบบชิปปาและรูปแบบการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซัน หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ 75% อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับ ภัทรพร ชาลิตี (2565) ศึกษาเรื่องการพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ชุดไก่อ้น โดยใช้แนวคิดของเดวีส์ร่วมกับแอปพลิเคชัน Tik Tok สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 85.29 และมีทักษะปฏิบัติทำรำนาฏศิลป์ ชุดไก่อ้น หลังการจัดการเรียนรู้วิชานาฏศิลป์ โดยใช้แนวคิดของเดวีส์ร่วมกับแอปพลิเคชัน TikTok สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 ภาพรวมอยู่ในระดับดีเยี่ยม เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าคะแนนทักษะปฏิบัติของนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับ มาโนช บุญทองเล็ก (2564) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ คือ การนำองค์ความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคลผ่านการกลั่นกรองด้วยวิธีการ และกระบวนการต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ถ่ายทอดองค์ความรู้และเป็นเครื่องมือในการพัฒนามนุษย์ ให้เจริญงอกงามทั้งทางด้านสติปัญญา อารมณ์และจิตใจที่มีการมุ่งเน้นทั้งทางด้านความรู้ ความเข้าใจและทักษะปฏิบัติที่ควบคู่กันไปอย่างต่อเนื่องจนครบทุกขั้นตอนมากกว่าการสอนแบบปกติและสอดคล้องกับ วรินทร์พร ทับเกตุ (2566) ในการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การพัฒนาทักษะการรำเชิดฉิ่ง -เชิดจิ้ง ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านพบว่า ผู้เรียนเข้าใจการเชื่อมโยงระหว่างหลักการท่ารำ และทำนองเพลง เมื่อเรียนรู้ในชั้นเรียนจริงจึงสามารถปฏิบัติได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งมีลีลาท่ารำสวยงามยิ่งขึ้นซึ่งตรงกับผลงานวิจัยในประเด็นการพัฒนา รูปแบบการสอนเพื่อใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะด้านทักษะปฏิบัติขั้นสูง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไปสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำหรับสถานศึกษา หน่วยงาน และผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา

1) สนับสนุนการนำรูปแบบการสอนแบบบูรณาการไปใช้ในสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาและส่งเสริมให้มีการนำรูปแบบการสอนแบบบูรณาการ ที่พัฒนาขึ้นในงานวิจัยนี้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาวิชาโยนยักษ์ เนื่องจากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่ารูปแบบดังกล่าวสามารถพัฒนาสมรรถนะด้านทักษะปฏิบัติของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังสร้างความพึงพอใจให้กับทั้งผู้เรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องการนำไปใช้ในวงกว้างจะช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาด้านนาฏศิลป์โดยรวมให้ดียิ่งขึ้น

2) จัดทำคู่มือและอบรมครูผู้สอน เพื่อให้การนำรูปแบบการสอนแบบบูรณาการไปใช้เป็นไปอย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์ สถานศึกษาควรจัดทำคู่มือการสอน ที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย รวมถึงจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับครูผู้สอนนาฏศิลป์โยนและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ครูมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในทุกขั้นตอนของกระบวนการสอนทั้ง 7 ขั้นตอน และสามารถนำไปปรับใช้ให้เข้ากับเนื้อหาอื่น ๆ ได้อย่างเหมาะสม

3) ส่งเสริมการประเมินผลที่หลากหลาย และควรสนับสนุนให้ครูผู้สอนใช้เครื่องมือประเมินผลที่หลากหลาย ที่งานวิจัยนี้ได้พัฒนาขึ้น เช่น แบบทดสอบความรู้ แบบประเมินทักษะปฏิบัติ และแบบประเมินเจตคติ เพื่อให้การวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนมีความครอบคลุมและเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และควร

สนับสนุนให้มีการใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบ Rubrics Scoring อย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยให้การประเมินทักษะ มีความเป็นรูปธรรมและสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สอนนาฏศิลป์และครูผู้เกี่ยวข้อง

1) ศึกษาและทำความเข้าใจรูปแบบการสอนอย่างละเอียดและลึกซึ้ง ครูผู้สอนควรใช้เวลาศึกษาและทำความเข้าใจ รูปแบบการสอนแบบบูรณาการ อย่างละเอียดในทุกขั้นตอน ตั้งแต่ขั้นตอนการทบทวนความรู้เดิม การให้ความรู้ใหม่ การปฏิบัติทักษะย่อย การแลกเปลี่ยนความรู้ การให้เทคนิคและเก็บรายละเอียด การเชื่อมโยงให้สมบูรณ์ ไปจนถึงการประเมินผล การทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้จะช่วยให้อาจารย์สามารถนำรูปแบบนี้ไปปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะขั้นสูง

2) ให้ข้อมูลย้อนกลับที่สม่ำเสมอ และชัดเจน ครูควรมีการแจ้งระดับคะแนนการประเมินทักษะ ให้ผู้เรียนทราบอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้เรียนรับรู้ถึงจุดแข็ง และจุดที่ต้องพัฒนาของตนเอง การให้ข้อมูลย้อนกลับนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของผู้เรียน และควรใช้การประเมินแบบ Rubrics Scoring เพื่ออธิบายรายละเอียดของคะแนนอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม

3) นำเทคนิคและวิธีการสอนที่หลากหลายมาใช้นอกจากรูปแบบการสอนหลักแล้ว ครูควรนำ เทคนิค และวิธีการสอนที่หลากหลาย มาใช้ร่วมด้วย เช่น การสาธิตท่าท่าที่ถูกต้อง การให้คำแนะนำเป็นรายบุคคล และการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่ม เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้เรียน รวมถึงการใช้สื่อการสอนที่น่าสนใจเพื่อเพิ่มความเข้าใจ เช่น มัลติมีเดีย หรือแม้แต่แอปพลิเคชันอย่าง TikTok เพื่อทบทวน และพัฒนาตนเองได้นอกเวลาเรียน

1.3 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้เรียนนาฏศิลป์

1) ให้ความสำคัญกับการทบทวน และทำความเข้าใจผู้เรียนควรให้ความสำคัญกับขั้นตอนการทบทวนความรู้เดิม และการทำความเข้าใจข้อมูลใหม่ที่ได้รับจากผู้สอน การสร้างความรู้พื้นฐานที่ถูกต้องจะช่วยให้การเรียนรู้ในขั้นตอนถัดไปเป็นไปอย่างราบรื่น และสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ย่อย ๆ เข้าด้วยกันได้อย่างสมบูรณ์ และสามารถสร้างเอกลักษณ์ที่สำคัญเฉพาะตนได้

2) ฝึกปฏิบัติซ้ำ ๆ อย่างสม่ำเสมอถือเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาทักษะ ผู้เรียนควรฝึกฝนท่าท่าที่ได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความแม่นยำของจังหวะ ความถูกต้องของท่าท่า และความแข็งแรงของร่างกาย การฝึกฝนนี้จะช่วยให้สามารถปฏิบัติทักษะออกมาได้อย่างสมบูรณ์

3) เปิดใจรับฟังข้อผิดพลาด และนำไปปรับปรุง เปิดใจรับฟังคำแนะนำและ ข้อผิดพลาด ที่ครูผู้สอนแจ้งให้ทราบ การรับรู้ และยอมรับข้อบกพร่องของตนเองเพื่อเป็นก้าวแรกของการพัฒนาตนเองที่ถูกต้องตามหลักนาฏศิลป์ไทย และควรนำข้อเสนอแนะเหล่านั้นไปปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติของตนเองอย่างจริงจัง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบบูรณาการนี้ใน เนื้อหาท่าท่าเพลงอื่น ๆ เพื่อศึกษาว่ารูปแบบการสอนนี้สามารถนำไปใช้กับศาสตร์นาฏศิลป์ด้านอื่น ๆ ได้หรือไม่ นอกจากนี้ ควรขยายกลุ่มตัวอย่างการวิจัยไปยังผู้เรียนในระดับและสถาบันอื่น ๆ เพื่อให้ผลการวิจัยมีความครอบคลุมและสามารถนำไปอ้างอิงได้ในวงกว้างมากขึ้น

2) เปรียบเทียบกับรูปแบบการสอนอื่น ๆ เพื่อมุ่งเน้นไปที่การเปรียบเทียบประสิทธิภาพ ของรูปแบบการสอนแบบบูรณาการนี้กับรูปแบบการสอนอื่น ๆ ที่ใช้กันอยู่ เพื่อยืนยันว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้มีประสิทธิภาพ สูงกว่าจริงหรือไม่ เช่น การเปรียบเทียบกับวิธีการสอนแบบดั้งเดิม หรือการสอนที่ใช้เทคโนโลยีเป็นหลัก เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดได้

3) ควรทำการวิจัยเพิ่มเติมเพื่อศึกษา ปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ เช่น เจตคติของผู้เรียน ที่มีต่อวิชาเรียน การมีส่วนร่วมในการเรียน และการประเมินความพึงพอใจของผู้ชมหรือผู้ใช้ประโยชน์ เพื่อให้สามารถระบุปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างครบถ้วนและนำไปสู่การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่ดียิ่งขึ้น

4) ควรมีการปรับปรุงและพัฒนา เครื่องมือวัดผลให้มีความหลากหลายและทันสมัยมากขึ้น โดยอาจนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการประเมินผล เช่น การใช้กล้องวิดีโอเพื่อบันทึกและวิเคราะห์ท่ารำ หรือการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อประเมินความแม่นยำของจังหวะ ซึ่งจะช่วยให้การประเมินมีความเที่ยงตรงและแม่นยำยิ่งขึ้น

5) งานวิจัยครั้งต่อไปอาจพิจารณาศึกษาผลในระยะยาว หลังจากให้ผู้เรียนได้ใช้รูปแบบการสอนนี้ไปแล้วใน ระยะหนึ่ง เพื่อดูว่าทักษะที่พัฒนาขึ้นนั้นคงอยู่หรือไม่ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแสดงหรือการทำงานจริงได้อย่างยั่งยืนเพียงใด

รายการอ้างอิง

- กายสิทธิ์ ศรีทา. (2564). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏยศัพท์ โดยใช้รูปแบบของเดวิส กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กองส่งเสริมวิชาการและงานวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม. (2562). หลักสูตรนาฏดุริยางคศิลป์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: บริษัทไทกอมิ พับลิชชิง.
- จตุพร รัตนวราหะ. (2519). เพลงหน้าพาทย์. กรุงเทพฯ: ประพันธ์สาส์น.
- ฉวีวรรณ กุดหอม, อุษา ปราบหงษ์ และพจมาน ชำนาญกิจ. (2558). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชานาฏศิลป์ ตามรูปแบบชิปปาและรูปแบบพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ทศนา แคมมณี. (2561). ศาสตร์การสอน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนิต อยู่โพธิ์. (2511). โขน. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- นฤเบศร์ ระดาเขต. (2565). การพัฒนาทักษะปฏิบัติการแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้าน โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของเดวิสกับมัลติมีเดีย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประวิทย์ ฤทธิบูลย์. (2560). การพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ไทย โดยใช้โมเดลชิปปา. วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ, 18(2): 72-89.
- ประวิทย์ ฤทธิบูลย์. (2563). โขนวิทยา: ศาสตร์ ศิลป์ ถิ่นสยาม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ลเอ็ดดูเคชั่น.
- ภัทราพร ชาลีดี. (2565). การพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ชุด ไก่ขัน โดยใช้แนวคิดของเดวิสร่วมกับแอปพลิเคชัน Tik Tok สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- มานอช บุญทองเล็ก. (2564). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ไทยสู่ความเป็นพลเมืองโลก. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- มนตรี ตราโมท. (2531). ศัพท์สังคัม. กรุงเทพฯ: การศาสนา.

- วารี ทิมอินทร์. (2564). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชานาฏศิลป์: ะบำนกลสามหมู่ โดยใช้รูปแบบ การสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วรินทร์พร ทับเกตุ. (2566). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การพัฒนาทักษะการรำเชิดฉิ่ง-เชิดจ๊ินด้วยการจัดการ เรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ในรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ 1 สำหรับผู้เรียนระดับปริญญาตรีปีที่ 1. *วารสารวิพิธพัฒนศิลป์*. 3(2): 16-32.
- ศุภชัย จันทรสุวรรณ. (2547). *การศึกษาวិเคราะห์วิธีการรำร่ายรำ และลีลาท่าร่ายรำของโขนตัวพระ : กรณีศึกษาตัว พระราม*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Davies, I. K. (1971). *The Management of Learning*. London: McGraw-Hill.
- Boontonglek, M., Rittibul, P., Orachun, R., & Boonsong, P. (2023). Dramatic Arts Innovation and Learning Management in the 21st Century. *Asian Journal of Arts and Culture*. vol.23, no.2. pp. 1-11. <https://doi.org/10.48048/ajac.2023.260039>
- Rittibul, P., Boontonglek, M., Orachun, R., Ngerndang, A., & Boonsong, P. (2024). The Development of Learning Media in Virtual Classroom On Topics of Thai Performing Arts. *Edelweiss Applied Science and Technology*. vol.8, no.6, pp. 7655-7662. <https://doi.org/10.55214/25768484.v8i6.3659>